

Vilket stöd får studenter med dyslexi eller dyskalkyli?

– Sammanställning av två enkäter, en riktad till högskolor och universitet samt en riktad till studenter med läs-, skriv- och räkningsvärigheter.

Dyslexiförbundet
Oktober 2022

Innehåll

Inledning	3
Del 1 Resultat högskolornas svar	4
<i>Fråga 1. Finns samordnare för funktionshinderfrågor?</i>	4
<i>Fråga 2a. Finns Studenthälsa?</i>	5
<i>Fråga 2b. Om ni svarat ja på 2a, vilka grupper finns representerade?</i>	6
<i>Fråga 3. Vilka dokument krävs för att få stöd?</i>	7
<i>Fråga 4. Vad gör ni om studenten saknar utredning?</i>	8
<i>Fråga 5. Hur försöker ni nå andra studenter i behov av stöd?</i>	9
<i>Fråga 6. Får de som undervisar hos er utbildning om stöd?</i>	10
<i>Fråga 7. Vilka stöd erbjuder ni studenter med läs-, skriv- och räkneshjälp?</i>	12
Del 2: Studenternas svar	14
<i>Fråga 1: Vet du om det finns någon som har hand om funktionshinderfrågor på ditt universitet eller din högskola?</i>	15
<i>Fråga 2: Har du haft kontakt med någon om ditt funktionshinder på din högskola?</i>	16
<i>Fråga 3. Har du fått stöd från högskolan för dina läs-, skriv- eller räkneshjälp?</i>	17
<i>Fråga 4. Krävde universitetet/högskolan intyg på dina läs-, skriv- eller räkneshjälp för att du skulle få hjälp?</i>	18
<i>Fråga 5. Upplever du att lärarna vid universitetet/högskolan har kunskap om vilken hjälp du behöver?</i>	19
<i>Fråga 6. Vilken hjälp/vilket stöd har du fått?</i>	20
<i>Fråga 7. Har du fått någon annan hjälp som du tycker varit värdefull?</i>	21
<i>Fråga 8. Är det någon hjälp eller stöd som du skulle vilja ha utöver det du fått?</i>	22
Del 3. Sammanfattning och analys	23
<i>Ansöka om stöd och anpassning</i>	23
<i>Studenthälsa och samordnare av funktionshinderfrågor</i>	23
<i>Kunskap och förståelse</i>	23
<i>Hjälpmedel, pedagogiskt stöd och anpassningar</i>	24
<i>Examination</i>	25
<i>Slutsats</i>	25
Bilaga	26

Inledning

Hösten 2021 skickade Dyslexiförbundet ut en enkät till landets cirka 50 högskolor och universitet. 38 lärosäten svarade på enkätens sju frågor. Samtidigt riktades en annan enkät med nio frågor till studenter. Den spreds via studentorganisationer, studiesamordnare och sociala medier. 81 studenter svarade och de representerar 22 olika universitet och högskolor.

Studenter med funktionsnedsättningar kan ha rätt till särskilt pedagogiskt stöd under studier vid universitet och högskolor. Enligt Universitetskanslersämbetets (UKÄ) årsrapport 2021 beviljades 10 680 studenter med läs- och skrivsvårigheter särskilt pedagogiskt stöd. I rapporten finns inga uppgifter om stöd till studenter med dyskalkyli.

Dyslexiförbundet ville veta mer om hur stödet ser ut i praktiken för studenter med läs-, skriv- och räkningsvårigheter och skickade därför ut enkäterna. I den här rapporten presenterar vi svaren och vår analys.

Del 1 i rapporten handlar om vad högskolorna erbjuder för stöd.

Del 2 handlar om vad studenterna upplever att de får för stöd.

I **del 3** sammanfattar och analyserar vi svaren.

Del 1 Resultat högskolornas svar

I bilagan i slutet av rapporten presenteras de universitet och högskolor som svarat.

Fråga 1. Finns samordnare för funktionshinderfrågor?

Svar:

a. 36 (95 %) svarar ja. De har samordnare för funktionshinderfrågor.

b. 2 (5%) svarar delvis. De har det delvis, tjänsten som samordnare för funktionshinderfrågor ingår i studievägledares eller studiesamordnares arbetsuppgifter.

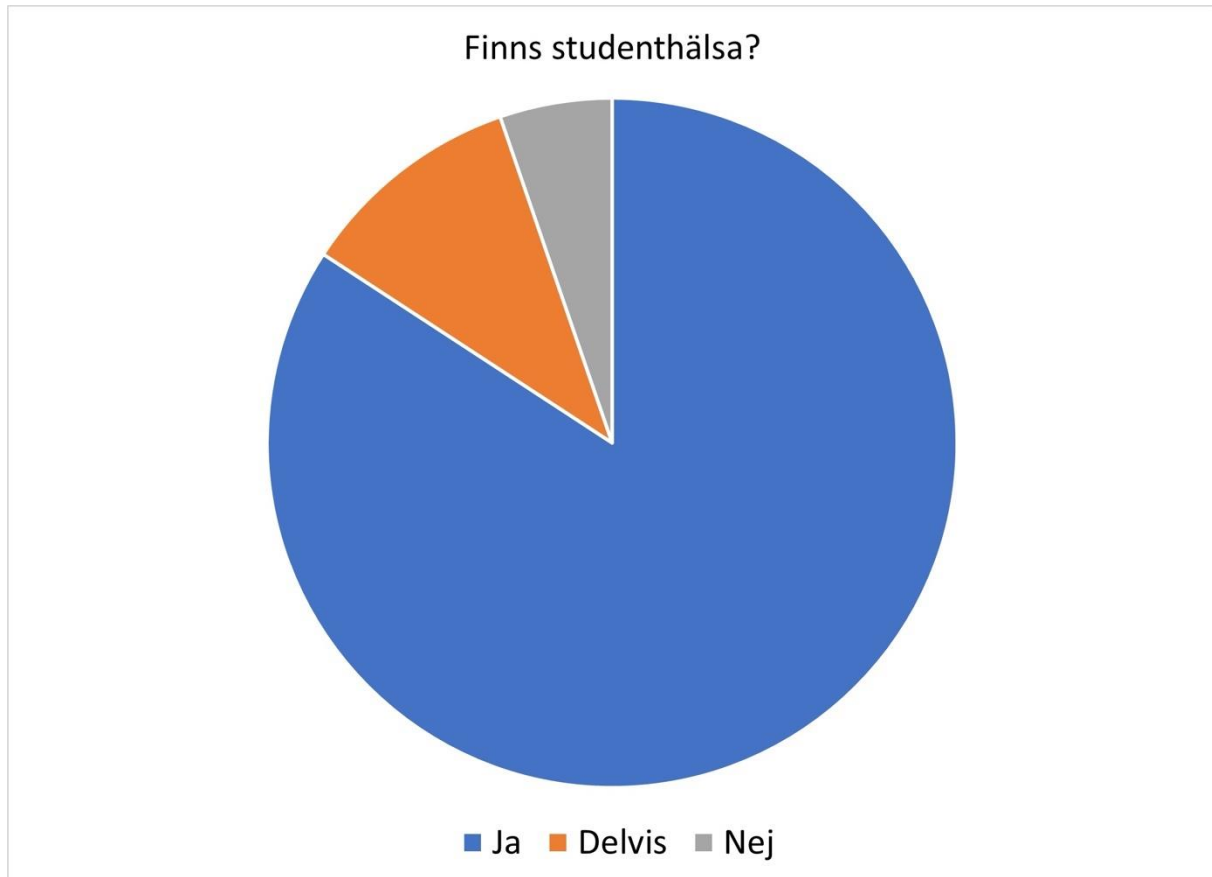
Kommentar:

Samtliga lärosäten har någon form av samordnare. På vissa högskolor, företrädesvis de mindre, ingår rollen som samordnare i annan anställds uppgift. Det kan till exempel vara studievägledare eller studieadministratör.

Fråga 2a. Finns Studenthälsa?

Svar:

- a. 32 (85%) svarar ja.
- b. 4 (10%) svarar delvis.
- c. 2 (5%) svarar nej.

Kommentar:

De flesta högskolor har någon form av studenthälsa, antingen i egen regi eller så är tjänsten inköpt från annat håll, till exempel ett närliggande större lärosäte. De två högskolor som svarade nej är mindre högskolor.

Fråga 2b. Om ni svarat ja på 2a, vilka grupper finns representerade?

Svar:

Lärosätena nämner 20 olika yrkesgrupper och yrkesbenämningar:

- Sjuksköterska
- Kurator
- Psykolog
- Läkare
- Psykiatriker
- Samtalsterapeut
- Psykoterapeut
- Stresspedagog
- Fysioterapeut/sjukgymnast
- Ergonom
- Beteendevetare
- Studentpräst
- Hälsovägledare/hälsopedagog
- Medicinsk sekreterare
- Studentsocial kontaktperson
- Samtalscoach
- Studiecoach
- Barnmorska
- Folkhälsovetare
- Friskvårdspedagog

Kommentar:

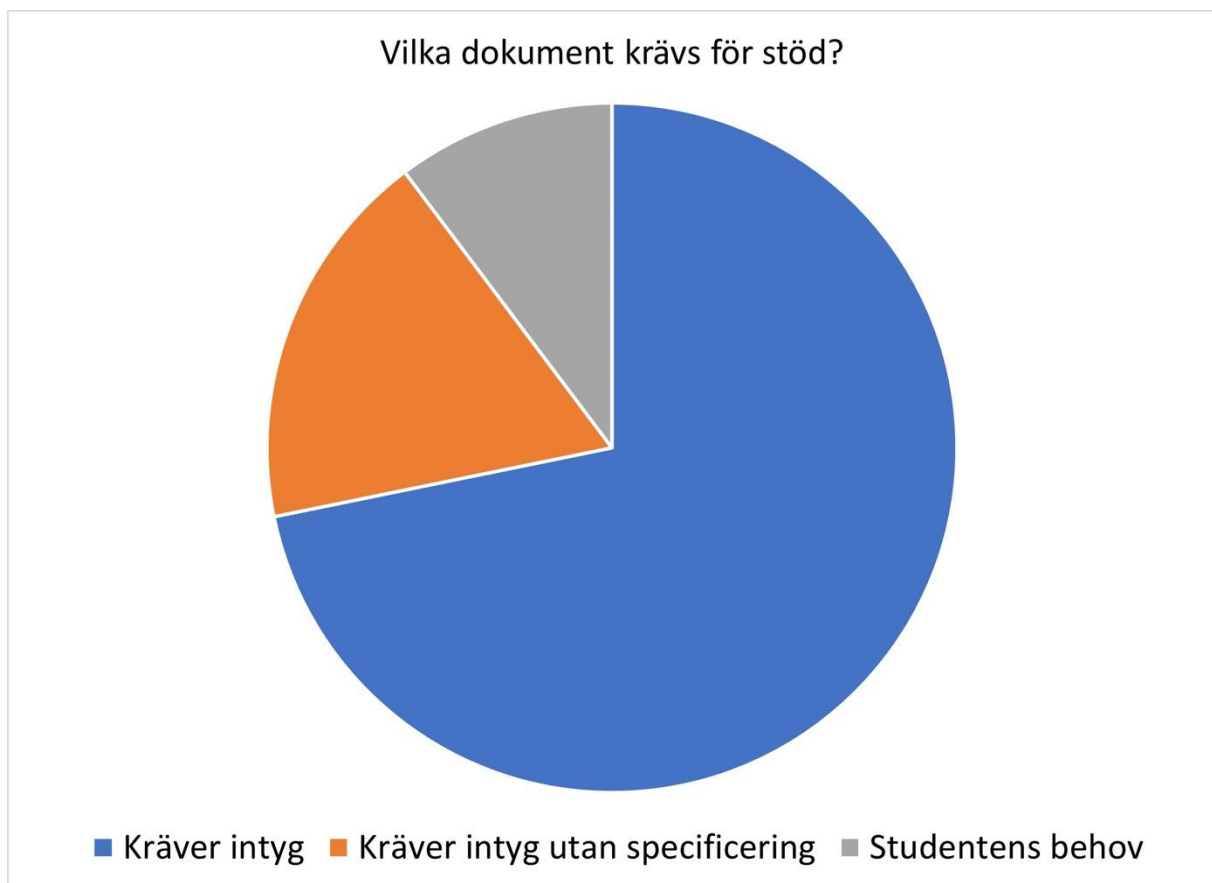
Inget av lärosätena uppger att de har logoped. 25 har egen kurator eller tillgång till kurator genom avtal med annan hälsocentral. 15 uppger att de har egen sjuksköterska eller tillgång till sjuksköterska. Bara i enstaka fall hör samordnaren av funktionshinderfrågor till studenthälsan.

Fråga 3. Vilka dokument krävs för att få stöd?

(Flera svar möjliga)

Svar:

- a. 28 (74%) kräver intyg från sakkunnig (till exempel logoped).
- b. 7 (18%) kräver intyg utan att specificera från vem.
- c. 4 (10%) går på studentens behov eller egen utsaga.
- d. 2 (5%) kräver intyg, men säger samtidigt att de kan göra egna utredningar/screening och att resultaten kan ligga till grund för pedagogiska stödinsatser.

Kommentar:

Godkänt intyg från logoped är det vanligaste kravet, men ofta räcker det även med intyg från specialpedagog. Blekinge tekniska högskola och Lunds universitet uppger att de har möjlighet att utreda eller screena.

På några mindre högskolor räcker det med studentens behov eller egen utsaga, i varje fall för viss typ av stöd. Det gäller Beckmans, Erikastiftelsen, Johannelunds teologiska och Kungliga konsthögskolan. En högskola (Beckmans) kräver intyg men beviljar pedagogiska stöd även utan, om det behövs.

Fråga 4. Vad gör ni om studenten saknar utredning
(Flera svar möjliga)

Svar:

- a. 34 (90%) ber om intyg.
- b. 7 (18%) ger tillfälligt stöd i avvaktan på intyg.
- c. 3 (8%) ger stöd även om intyg saknas eller i särskilt ömmande fall.

Kommentar:

Det vanligaste är att man ber studenten ordna med en utredning från logoped. Mittuniversitetet uppger att de kan bekosta och förmedla utredning. Lunds universitet kan göra egna läs- och skrivscanningar och Blekinge tekniska högskola kan utreda. På vissa håll sätts ett tidsbegränsat stöd in i avvaktan på intyg.

Några högskolor är tydliga och ger inget stöd utan intyg. De kan uppmana studenten att vända sig till det allmänna stödet som finns för alla elever, till exempel digitala hjälpmedel som alla har tillgång till, med eller utan intyg.

Tio högskolor har fyllt i två alternativ, bland dessa är det vanligast att man ber om intyg och sedan beviljar tillfälligt stöd i avvaktan på intyg. Några har svarat att man kräver intyg men kan göra undantag om det behövs.

Fråga 5. Hur försöker ni nå andra studenter i behov av stöd?

(Frågan har tolkats på olika sätt).

Svar:

- a. 21 (55%) uppger att de informerar samtliga studenter om stöd som finns.
- b. 13 (34%) uppger att samtliga studenter kan få stöd via studieverkstad. Det kan vara fler högskolor och universitet som erbjuder den möjligheten, men det är inget vi specifikt har frågat efter.

Kommentar:

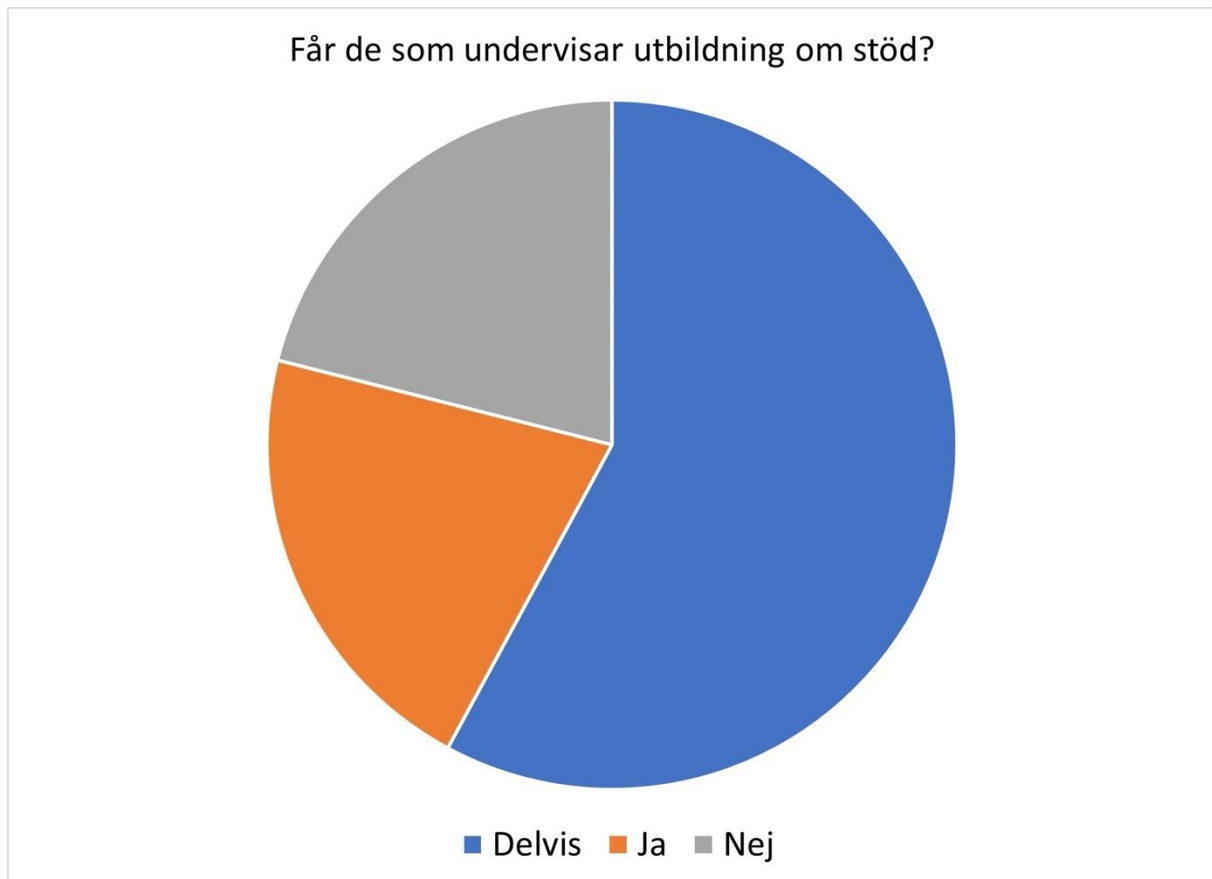
Frågan tolkades olika av olika respondenter. En del tolkade frågan som den var menad, nämligen hur man når alla studenter med svårigheter med information om att det går att få stöd. De som tolkat frågan så svarar ofta att högskolan informerar samtliga studenter via webben, vid upprop, välkomstbrev samt via bibliotek eller studieverkstad.

Andra tolkade frågan som vilket stöd man generellt ger till alla studenter. Här uppger många att det finns studieverkstad (skrivverkstad eller skivastuga). Dit kan alla studenter som behöver vända sig för att få hjälp, oavsett om studenten har funktionsnedsättning eller ej. Det är svårt att dra slutsatser av svaren.

Fråga 6. Får de som undervisar hos er utbildning om stöd?

Svar:

- a. 8 (21%) svarar ja. De utbildar om stöd och anpassningar.
- b. 22 (58%) svarar delvis.
- c. 8 (21%) svarar nej. De utbildar inte.

Kommentar:

Den här frågan handlar om vad undervisande lärare får för utbildning om läs-, skriv- och räknesevårigheter. 30 lärosäten har svarat ja eller delvis, det betyder att de har någon form av utbildning. Åtta säger sig ge utbildning medan nio inte alls utbildar sina lärare om läs-, skriv- och räknesevårigheter. Några hänvisar till att utbildning sker inom de högskolepedagogiska kurserna.

Ersta Sköndal Bräcke högskola (numera Marie Cederschiöld högskola) har gjort en egen folder *Undervisa tillgängligt* som delas ut till alla lärare. De delar också ut skriften *Att göra studiesituationen tillgänglig för vuxna med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi* från Specialpedagogiska skolmyndigheten. Samma högskola har haft en pedagogisk dag om att undervisa tillgängligt.

Försvärshögskolan ordnar från och med höstterminen 2021 workshops om funktionsnedsättningar. Målgruppen är lärare.

Citat:

(SLU) "Alla som undervisar måste gå SLU:s grundkurs i högskolepedagogik. Där ingår ett pass om riktat pedagogiskt stöd och att undervisa tillgängligt."

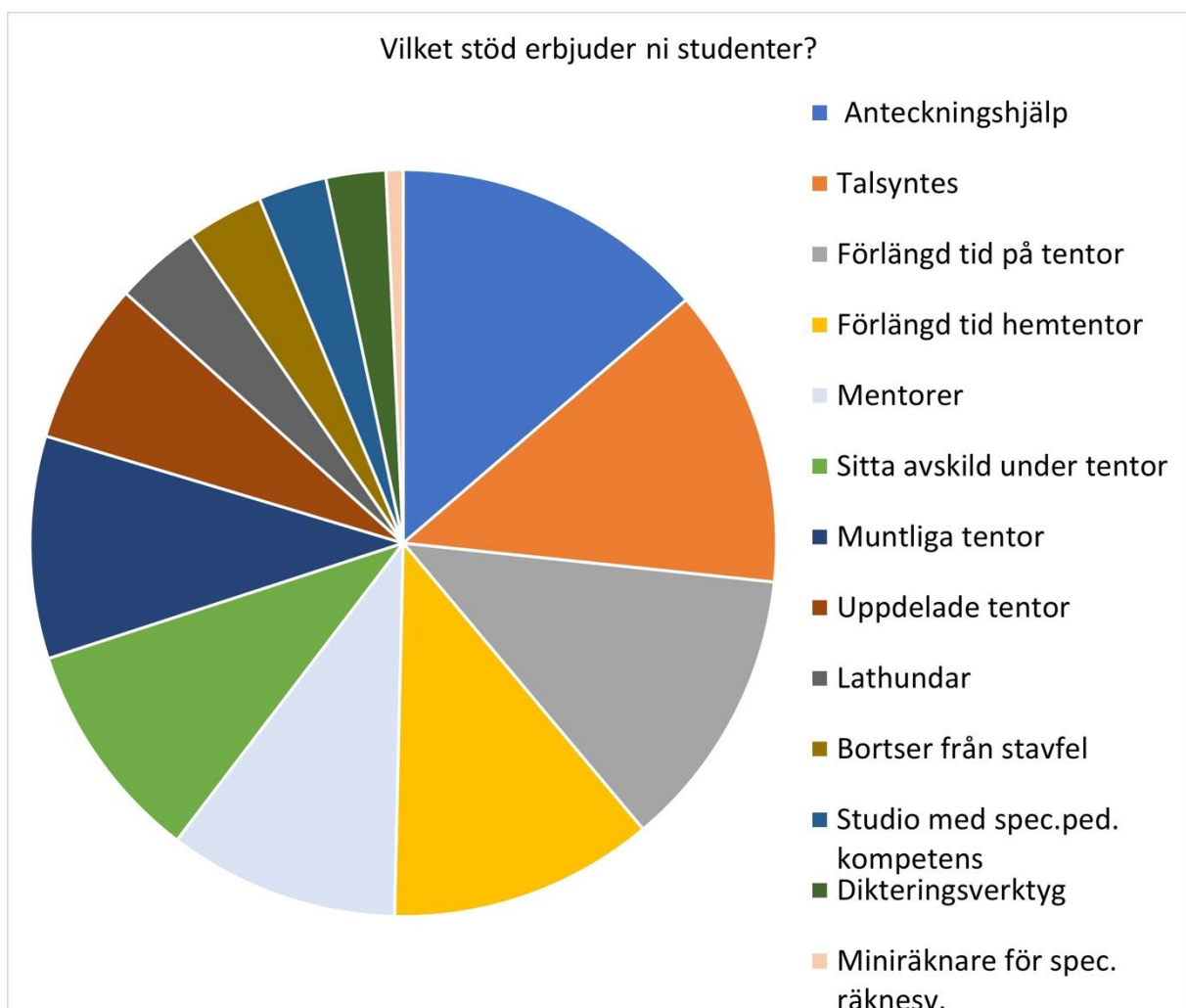
(Örebro) "Vi arbetar kontinuerligt med utbildning och information mot undervisande personal i frågor som rör tillgänglighet för studenter med funktionsnedsättning."

(Kristianstad) Vi "arbetar med breddat deltagande genom utbildning och information om funktionsnedsättning till lärare, bland annat tillgänglig undervisning genom konceptet UDL."

Fråga 7. Vilka stöd erbjuder ni studenter med läs-, skriv- och räknsvårigheter?
(Flera alternativ möjliga)

Svar:

37 Anteckningshjälp
35 Talsyntes
33 Förlängd tid på tentor
31 Förlängd tid på hemtentor
27 Mentoror
26 Sitta avskild under tentor
26 Muntliga tentor
19 Uppdelade tentor
10 Lathundar, till exempel formelsamlingar
9 Den som rättar tentor bortser från stavfel
8 Studio med specialpedagogisk kompetens
7 Dikteringsverktyg
2 Miniräknare för specifika räknsvårigheter (Chalmers och Högskolan i Kristianstad)

Kommentar:

Det vanligaste stödet som erbjuds till studenterna är anteckningshjälp, talsyntes, förlängd tid på tentor och förlängd tid på hemtentor. I vilken omfattning talsyntes erbjuds vet vi inte eftersom frågan inte var specificerad. Det kan erbjudas alla studenter och anställda genom en generell licens för hela lärosätet – vilket verkar vara ganska vanligt. Men det kan också vara enbart under tentan, då studenten får använda högskolans dator med talsyntes.

Vi vet inte heller om det finns lärosäten som räknat in att studenter får använda sig av talbokstjänsten Legimus. Inläst kurslitteratur via Legimus är vanligt för studenter med lässvårigheter. För att få tillgång till Legimus behövs inget intyg.

Del 2: Studenternas svar

81 studenter från 22 universitet och högskolor har svarat på enkäten. På en del universitet är det bara enstaka svarande, men på flera är det många.

Studenterna kommer från följande universitet och högskolor:

Blekinge tekniska högskola (1 student)
Chalmers tekniska högskola (18 studenter)
Ersta Sköndal Bräcke högskola (Numer Marie Cederschiöld högskola) (1 student)
Göteborgs universitet (3 studenter)
Högskolan i Borås (1 student)
Högskolan Dalarna (1 student)
Högskolan i Halmstad (2 studenter)
Högskolan Väst (2 studenter)
Karlstad universitet (1 student)
Karolinska institutet (1 student)
Kungliga tekniska högskolan (3 studenter)
Linköpings universitet (5 studenter)
Linnéuniversitetet (2 studenter)
Luleå tekniska universitet (17 studenter)
Lunds universitet (4 studenter)
Mittuniversitetet (2 studenter)
Mälardalens högskola (numera universitet) (2 studenter)
Röda Korsets högskola (1 student)
Skandinavians akademi för psykoterapiutveckling (1 student)
Stockholms universitet (3 studenter)
Sveriges lantbruksuniversitet (1 student)
Södertörns högskola (1 student)
Uppsala universitet (7 studenter)
Örebro universitet (1 student)

Fråga 1: Vet du om det finns någon som har hand om funktionshinderfrågor på ditt universitet eller din högskola?

Svar:

- a. 67 (83%) svarar ja.
- b. 7 (8,5%) svarar nej.
- c. 7 (8,5%) svarar vet inte.

Kommentar:

Svårt att tolka svaren. Studenterna kan ha vetskap om huruvida det finns någon som ansvarar för funktionshinderfrågor, men deras svar kan också innebära att det de facto finns eller inte finns någon som har ansvar.

Fråga 2: Har du haft kontakt med någon om ditt funktionshinder på din högskola?

Svar:

a. 73 (90%) svarar ja.

b. 8 (10%) svarar nej.

Kommentar:

De 8 studenter som svarat nej kanske inte vet om det finns en samordnare eller så har de inte lyckats komma i kontakt med den. Men det kan lika gärna vara att de inte tycker att de behöver stöd eller att de får stöd privat.

Fråga 3. Har du fått stöd från högskolan för dina läs-, skriv- eller räknesvårigheter?

Svar:

a. 70 (86%) svarar ja.

b. 11 (14%) svarar nej.

Kommentar:

Endast 73 av de 81 studenterna säger att de har haft kontakt med någon på högskolan om sitt funktionshinder (se fråga 3). Därför är det inte förvånande att endast 70 studenter säger sig ha fått stöd för sina läs-, skriv- eller räknesvårigheter.

Fråga 4. Krävde universitetet/högskolan intyg på dina läs-, skriv- eller räknesevigheter för att du skulle få hjälp?

Svar:

- a. 74 (91%) svarar ja
- b. 2 (2,5%) svarar nej
- c. 5 (6 %) svarar att det inte är aktuellt.

Kommentar:

76 svarade ja, att intyg krävdes, men bara 70 fick hjälp (Se fråga 3). De två som svarat nej kan ha fått hjälp utan intyg. De som har svarat att det inte var aktuellt kan antingen fått stöd utan intyg eller inte alls ha bätt om stöd.

Fråga 5. Upplever du att lärarna vid universitetet/högskolan har kunskap om vilken hjälp du behöver?

Svar:

a. 33 (41%) svarar ja.

b. 48 (59%) svarar nej.

Kommentar:

Många som svarade ja studerar på Chalmers tekniska högskola. Se mer under fråga 8.

Fråga 6. Vilken hjälp/vilket stöd har du fått?

Svar:

65 Förlängd tid på tentor

48 Förlängd tid på hemtentor

40 Anteckningshjälp

34 Talsyntes

17 Separat, enskild lokal på tentor

9 Ingen hjälp eller stöd

8 Dikteringsverktyg

5 Mentor

4 Studio med specialpedagog

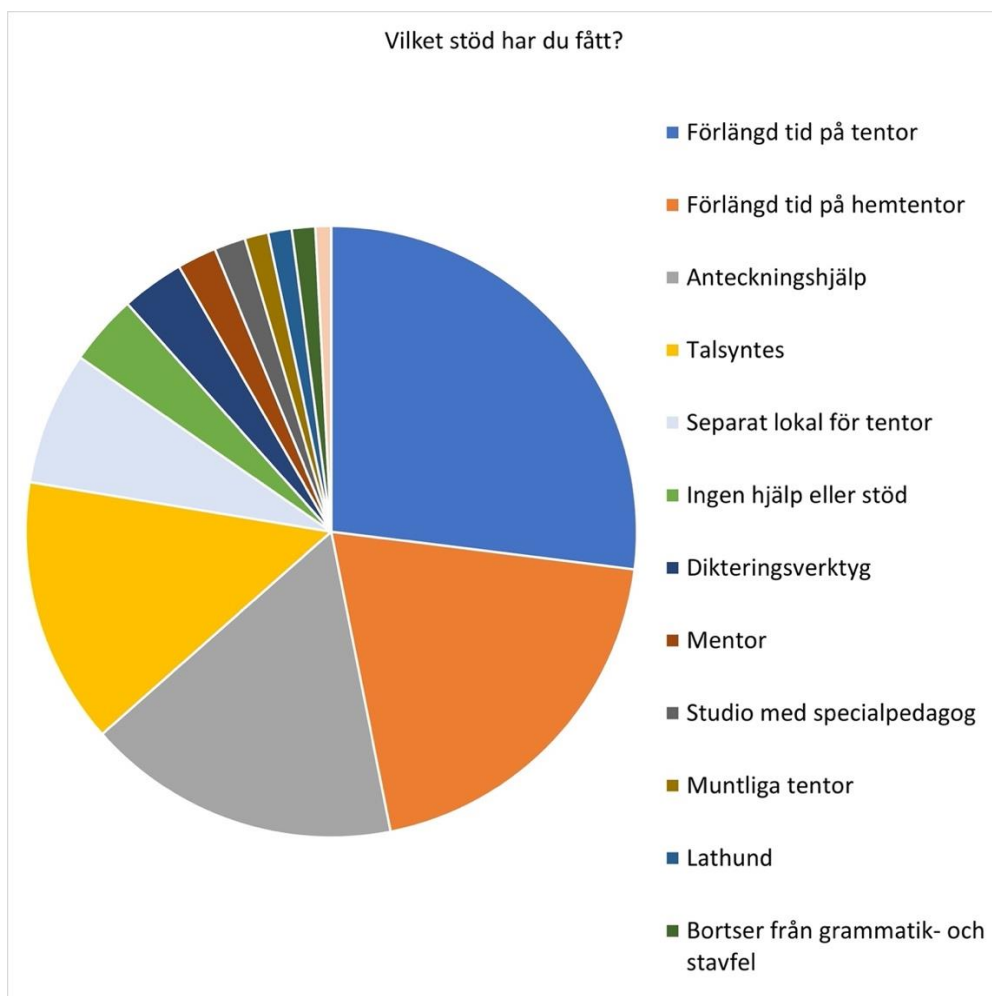
3 Muntliga tentor

3 Lathund, till exempel formelsamling

3 Att den som rättar bortser från grammatik- och stavfel

2 Speciell miniräknare anpassad för de med specifika räknesvårigheter

0 Uppdelade tentor

Kommentar:

De vanligaste stöden från universiteten är enligt studenterna förlängd tid på tentor och hemtentor, anteckningshjälp och talsyntes.

Fråga 7. Har du fått någon annan hjälp som du tycker varit värdefull?

Det här är ett fritextfält där studenterna kunde skriva fritt.

Svar:

9 tar upp talböcker/Legimus /ljudböcker/digitala läromedel.

5 nämner tillgång till dator med eller utan hjälpmedel under tenta.

4 nämner att de uppskattar att de kan skriva ut material.

3 har tillgång till läs- eller studierum.

2 får tillgång till dator med hjälpmedel under tenta.

2 använder det generella stödet för skrivande, språk och studieteknik.

2 får anteckningar i förväg.

2 nämner förstående personal.

1 får extra handledning vid uppsatser.

1 får inspelade zoomföreläsningar.

Kommentar:

Utöver det stöd som nämns i enkäten tycker studenterna även att det har varit värdefullt att få talböcker, tillgång till dator under tentorna, att få skriva ut material och att det finns studierum.

Fråga 8. Är det någon hjälp eller stöd som du skulle vilja ha utöver det du fått?

Det här var ett fritextfält där studenterna kunde skriva fritt.

Synpunkter på:

Anpassningar och stöd

Flera studenter nämner att de skulle vilja ha tillgång till de anpassningar och hjälpmedel som vi frågar efter i fråga 6, bland annat muntliga examinationer.

- Handläggningstiden på att få hjälp är sex veckor. Du kan bara söka om du har student-id och det får du först när kursen startat. Den matematiken går inte ihop.
- Hon som man kan ringa för att ställa frågor om stöd har telefontid en gång i veckan i 30 minuter. Jag har aldrig lyckats nå henne.
- Vid uppsatser, att få någon hjälp alls. Under tre månader får man som student med dyslexi två extra stödtillfällen på ca 30 minuter var och din skrivkompis får ta del av hjälpen. Alltså ingen hjälp för dig som är i störst behov.
- Hjälp skulle uppskattas. Varje skola verkar ha en plats där den som har svårigheter kan anmäla sig, men har ännu inte varit med om att de faktiskt tar hänsyn till svårigheterna eller delar ut den hjälp de själva säger att man har 'rätt' till.
- Hur man laddar ner till exempel TorTalk.
- Det är upp till varje lärare att besluta om jag ska få stöd eller ej i en kurs. Alla godkänner inte alltid de hjälpmedel jag behöver, t.ex. muntlig tentamen.
- Tydligare läshänvisningar i vissa kurser.
- Längre tid på tentor. Du får 25% längre tid oavsett hur många funktionsnedsättningar du har.
- Förlängd tid för studierna.
- Hjälp med skrivande vid långa uppsatser (grammatik, stavning, meningsuppbyggnad mm).

Legimus

Flera menar att litteraturlistor och kurslitteratur inte uppdateras.

- Ja, utan att behöva argumentera för att ordinarie och uppdaterad litteratur återfanns på Legimus.
- Jag kände mig kränkt när jag var tvungen att argumentera hos personalen på Legimus om att det fanns nyare och uppdaterad litteraturlista.
- Jag önskar att det sker per automatik, samspel mellan alla former av skolor som bedrivs av kommunala medel ser till att Legimus alltid talar in korrekt litteratur.

Förståelse

Flera studenter uppger att de saknar förståelse från lärarnas sida om sina svårigheter.

- Mer förståelse från specialpedagogerna sida att man någonstans bär med sig erfarenheter som inte alltid är positiva från skoltiden och att detta även kan påverka självkänslan även på högre nivå av studier.
- Dålig förståelse om vad dyslexi innebär.
- Bättre framförhållning av lärare. Tex inte behöva utsättas för nya texter som skall läsas samtidigt under seminariet och sedan diskuteras.

Del 3. Sammanfattning och analys

Ansöka om stöd och anpassning

För att ansöka om särskilt pedagogiskt stöd vänder sig studenten till lärosätets samordnare för funktionshinderfrågor eller motsvarande. Samordnaren gör en bedömning av studentens behov. På de flesta håll krävs intyg från logoped eller annan medicinsk personal, ibland går det också bra med en kartläggning från en specialpedagog.

På några enstaka instanser räcker det att studenten själv berättar om sina svårigheter. Några få lärosäten har personal med kompetens att göra egna utredningar. En högskola förmedlar kontakter och bekostar utredningar. Det vanligaste är dock att studenten själv måste se till att ha ett giltigt intyg. Information om det särskilda stödet brukar finnas på webben och man brukar också informera i samband med uppropet.

Handläggningstiden för att få sitt stöd kan vara lång. En student skriver att det tog sex veckor innan stödet beviljades. Det gick inte att skynda på processen eftersom stödet först kunde sökas efter att kursen hade startat. En annan student skriver att det dröjde tre månader efter kursstart innan stödet beviljades.

Studenthälsa och samordnare av funktionshinderfrågor

Studenthälsan är ofta bemannad av kuratorer, terapeuter, psykologer eller medicinsk personal. Bara i enstaka fall hör samordnaren av funktionshinderfrågor till studenthälsan. Ingen högskola uppger att logoped finns.

Det är en bra början att det finns samordnare på alla lärosäten. Det stora problemet är att samordnaren inte kan besluta om alla former av stöd. När det kommer till anpassad examination eller tentamen kan samordnaren bara rekommendera. Det är examinatorn som fattar beslutet om anpassningen.

Kunskap och förståelse

Få studenter upplever att undervisande personal har tillräckligt med kunskap om det stöd som de behöver. Svaren visar att många universitet har en lång väg att gå för att lärarna ska förstå studenternas behov.

Det finns högskolepedagogiska utbildningar för undervisande personal på högskolor och universitet. Dessa ska innehålla moment om att undervisa studenter med funktionsnedsättningar, ibland kan även delar om specifikt läs- och skrivsvårigheter ingå. Enligt Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) rekommendation ska alla som genomgått de högskolepedagogiska kurserna:

- kunna använda och medverka till utveckling av fysiska och digitala lärandemiljöer för att främja grupper och individers lärande,
- kunna möta studenter på ett inkluderande sätt samt ha kunskap om regelverk och stöd för studenter med funktionsnedsättningar,¹

---

¹ https://suhf.se/app/uploads/2019/03/REK-2016-1-Om-behörighetsgivande-högskolepedagogisk-utbildning_Dnr-024-16.pdf

På nationell nivå finns inga krav på att undervisande personal ska ha genomgått någon högskolepedagogisk kurs, men på vissa håll är det ett krav för att få undervisa och på andra håll kan det vara meriterande för den som söker anställning.

I Borås måste lärarna delta i de högskolepedagogiska kurserna och där behandlas "Lika villkor". Det rör bland annat olika funktionsnedsättningar, men inte specifikt läs- och skrivsvårigheter. Högskolan Väst säger att "Högskolepedagogiken har en temadag om Läs & Skrivsvårigheter". Några av de samordnare för funktionshinderfrågor som svarat på vår enkät skriver att de leder seminarier på högskolepedagogiska utbildningar.

Hjälpmedel, pedagogiskt stöd och anpassningar

Många lärosäten uppger att de har licenser på talsyntes och rättstavningsprogram som alla studenter får använda. Det är också vanligt med "skrivarstugor" dit alla studenter kan vända sig för att få hjälp med sina texter.

Talsyntes är det vanligaste stödet som universitet och högskolor erbjuder studenter med läs- och skrivsvårigheter. Anmärkningsvärt är att knappt hälften av studenterna uppger att de har fått talsyntes.

För att få inläst kurslitteratur behövs inget skriftligt intyg. Studenter med lässvårigheter kan vända sig till biblioteket på lärosätet. Där får studenten hjälp att registrera sig för att läsa talböcker via tjänsten Legimus och även hjälp att beställa kurslitteratur som behövs under utbildningen.

Några studenter klagar på att det tar för lång tid att få kurslitteraturen inläst. Och om boken redan finns inläst är det inte alltid den senaste versionen. Någon upplever att hen inte fått gehör för sitt behov av en inläsning av en uppdaterad version.

Ett annat vanligt stöd som erbjuds studenter med läs- och skrivsvårigheter är anteckningshjälp. Det innebär att en kurskamrat får i uppdrag att dela med sig av sina anteckningar från föreläsningar. Kurskamraten får viss ersättning från lärosätet. Ungefär hälften av studenterna säger att de har anteckningshjälp. Vissa föredrar att anteckna själva eftersom de lär sig bättre på det sättet.

Förlängd tid på tentor är ett stöd som ofta erbjuds och som i hög utsträckning verkar utnyttjas av studenterna. Att sitta i enskild sal under tentaskrivningen verkar också vanligt.

26 av de 38 lärosäten uppger att de dessutom kan erbjuda muntlig examination, men anmärkningsvärt är att bara tre av studenterna säger sig fått denna typ av anpassning. Många önskar dock att de kunde få det.

Flera studenter uttrycker att de vill ha tentorna upplästa, overseende med stavfel samt i allmänhet ha mer stöd i sitt skrivande. De efterlyser dessutom att få material i förväg för att få mer förkunskap innan föreläsning.

Examination

Examinationen är en myndighetsutövning och ansvarig för detta är en särskild examinator. Även om en student rekommenderas till exempel muntlig examination av samordnaren för särskilt pedagogiskt stöd, är det ändå upp till enskilda examinatorer att avgöra om studenten ska få den hjälpen eller inte. I vägledningen *Rättssäker examination* från Universitetskanslersämbetet (UKÄ) står ” En examinator bör ha möjlighet att besluta om anpassad eller alternativ examination för studenter med funktionsnedsättning. Det bör framgå av kursplanen.” (sid 61).² Eftersom examinatoren har rätt att göra denna bedömning kan examinatoren i praktiken neka en student att få rekommenderad anpassning under examinationen.

26 universitet och högskolor säger att de erbjuder muntliga examinationer. Enbart tre studenter uppger att de får muntliga examinationer. I kommentarerna i fråga 8 skriver flera studenter med läs- och skrivsvårigheter att de skulle vara hjälpta av muntliga examinationer. Examinatorerna behöver mer kunskap om vikten av muntliga examinationer för elever med läs- och skrivsvårigheter.

Slutsats

Enligt diskrimineringslagen³ ska högskolor arbeta aktivt för att förebygga diskriminering oavsett diskrimineringsgrund. Det handlar bland annat om att säkerställa att studenter med funktionsnedsättningar inte diskrimineras under examinationer och andra bedömningar, i studiemiljön eller av vald undervisningsform eller organisering.

Många av studenterna som svarat på enkäten uppger att de inte får det pedagogiska stöd och anpassningar de behöver för att klara av sina studier. Dyslexiförbundet menar att högskolor och universitet behöver bli bättre på att ge stöd och anpassningar till studenter med dyslexi och dyskalkyli. Examinatorer och annan undervisande personal måste få mer kunskap om och större förståelse för studenternas svårigheter och förmågor. På så sätt kan en jämlik studiesituation uppnås och fler studenter klara av sina studier inom utsatt tid.

---

² <https://www.uka.se/download/18.74b676316f1a92ef84a3a3/1579253391757/Vagledning-2020-01-16-rattssaker-examination.pdf>

³ <https://www.do.se/forskola-skola-hogskola-ska-forebygga-diskriminering>

Bilaga

Följande högskolor svarade på enkäten:

Beckmans designhögskola
Blekingen tekniska högskola
Chalmers
Ericastiftelsen
Ersta Sköndal Bräcke högskola (Nu Marie Cederschiöld högskola)
Försvarshögskolan
Gymnastik- och idrottshögskolan
Göteborgs universitet
Högskolan Dalarna
Högskolan i Borås
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Skövde
Högskolan Kristianstad
Högskolan Väst
Johannelunds teologiska högskola
Karlstads universitet
Karolinska institutet
Konstfack
Kungliga konsthögskolan
Kungliga musikhögskolan i Stockholm
Kungliga tekniska högskolan
Linköpings universitet
Linnéuniversitetet
Luleå tekniska universitet
Lunds universitet
Malmö universitet
Mittuniversitetet
Mälardalens högskola (nu universitet)
Newmaninstitutet
Röda Korsets högskola
Sveriges lantbruksuniversitet
Sophiahemmet högskola
Stockholms konstnärliga högskola (SKH)
Stockholms universitet
Södertörns högskola
Uppsala universitet (Uppsala)
Uppsala universitet (Campus Gotland)
Örebro universitet